

Володимир
Свідзінський

Чудесна тростка

84.49кр
С 24

40

76787

Володимир Свідзінський
Чудесна тростка

1	Бібліотека-філія ЦБС Енергодарської МР ЗО
---	--

Київ

«Грані-Т» реалізована
2011 бібліотечна система
Енергодарської міської ради
Запорізької області

УДК 821.161.2-343
ББК 84(4Укр)6-442
С24

Казки
Для дітей молодшого та середнього шкільного віку

Ідея видання, підготовка текстів, післямова *Елеонори Соловей*
Художник *Наталя Клочкова*

Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах
комісією з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти МОН України
(лист №1.4/18-Г-69 від 10.02.2011)

Свідзінський В.

С24 Чудесна тростка: казки / Володимир Свідзінський. – К.: Грані-Т, 2011. – 72 с., іл.
ISBN 978-966-465-318-0

Казки класика вітчизняної літератури, одного з найбільших поетів ХХ століття Володимира Свідзінського друкувалися в часописах ще в 1930-ті роки, а відтак на довгі десятиліття були несправедливо забуті разом зі своїм автором. Лише в останні роки український читач наново відкриває для себе дивовижний казковий світ поезії цього «тихого генія».

Сюжети одних його казок – «Сопілка», «Чудесна тростка» – знайомі всім нам, і навіть годі сказати, коли ми їх уперше почули. Інша – «Кий» – нагадує одразу кілька здавна знайомих казок, та водночас не повторює жодної з них. Натомість ще інші – «Нанана Боселе», «Сонцева помста» – вражають своєю екзотичністю, хоча водночас також мають карб тисячолітньої традиції казкотворчості. Втім, у переказі незрівнянного майстра слова всі вони набувають первозданної свіжості, ніби їх торкнулася «чудесна тростка» чарівника.

УДК 821.161.2-343
ББК 84(4Укр)6-442

ISBN 978-966-465-318-0

© «Грані-Т», майнові права, 2011

Нанана Боселе
Зулуська¹ казка

У тім краю, відкіль весна нам перші вісті шле,
Була собі вдова одна – Нанана Боселе.
Дві дівчинки росло при ній і ще дитя мале.
І кажуть люди,

що вдова поставила свій двір
Коло дороги, де блукав і кочовик, і звір,
І що двора не прихищав ні тин,

ні частокіл,

Нанана смілива була і певна власних сил.
От сталося, пішла вона у гай по вітролом²,
Аж до оселі слон бреде, виляючи хвостом,
Неначе скирта лугова, оперта на стовпи.
Від човгання незграбних ніг

здвигаються степи.

«Які дівчатка чарівні! – зітхнув він: –

Ох-ох-ох!

Одна чорнява, друга ні, та що? Я з'їм обох!»
І проковтнув обох дівчат, лишив мале дитя
Та й геть пішов. Напасник звик чинити
щохотя³.

Тоді вернулась Боселе: «О темний світ мені!
Де милий цвіт життя мого –

дівчатка чарівні?

Чи то здобичники⁴ лихі взяли їх у полон?»
Дитина їй: «Твоїх дівчат із'їв великий слон,
Старий-старий, з одним іклом!» –

«Вони померли?» – «Ні,
Не відаю, адже ж вони, як кірочка, міцні».
На другий ранок, ще з роси не висохла лука,
Бере Нанана гострий ніж, гладушку молока –
І просто в степ. Іде та йде, аж ось прийшла
над яр,

Де жив потужний леопард,
чиє кубло – чагар.

«О леопард, ти скрізь бував: скажи,
нема вістей,
Де велет-слон з одним іклом, що з'їв моїх
дітей?»

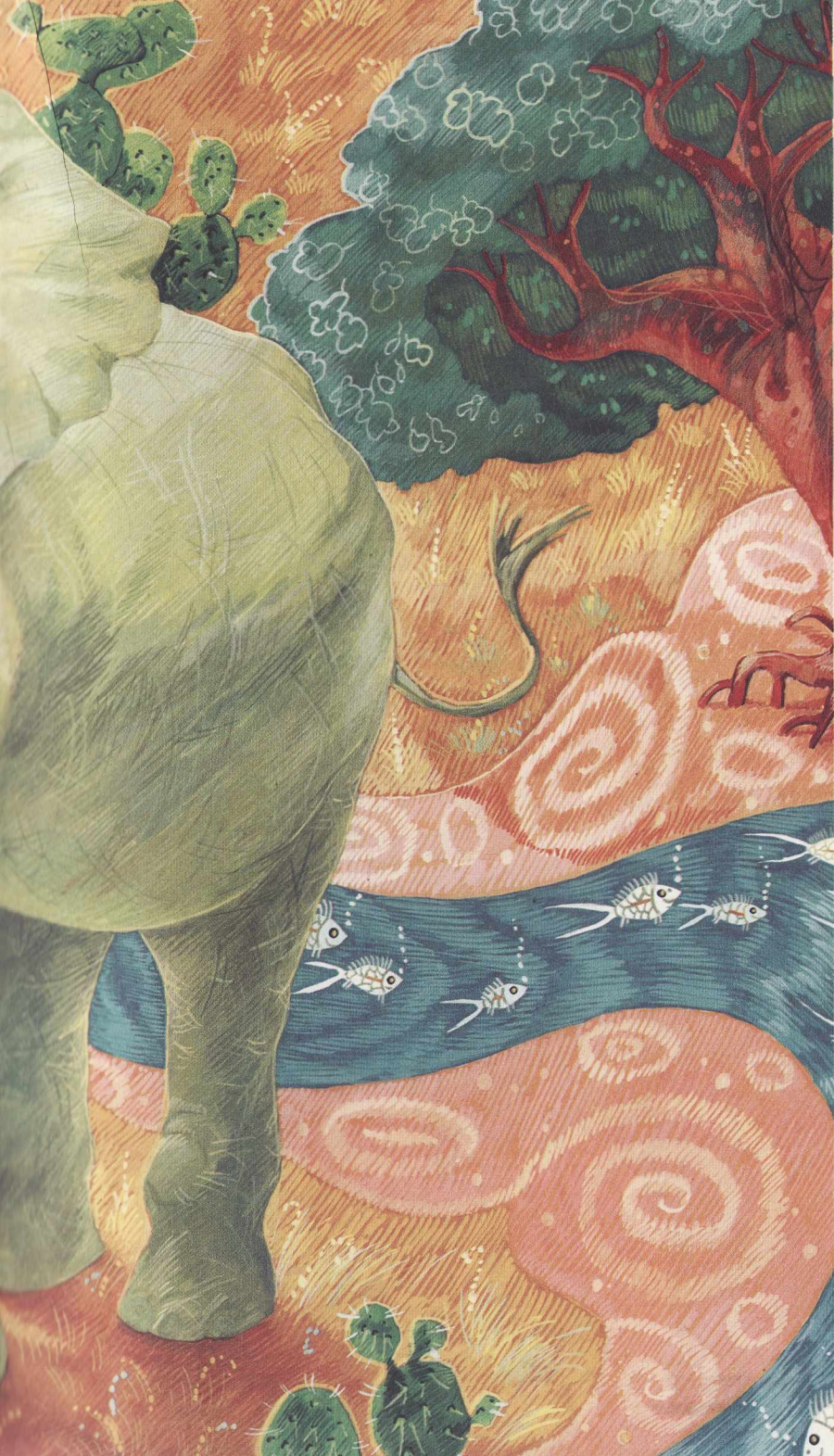
Стряслося листя на гіллі, а в загороді бик,
Коли озвався з чагаря жажної пащі рик:
«Він там, де камінь край води стримить,
як білий зуб,
І де над каменем шумить широковерхий
дуб».

Нанана знов іде вперед, іде не день, не два,
Коли проглянула з куща рогата голова,
І очі темні, і в очах замислена печаль,
І ніжна мордочка жує солодкий чорноталь.
«Газеле, матінко, скажи,

де капловухий кат,
Великий слон з одним іклом, що взяв
моїх дівчат?»

«Шукай, де камінь із землі стримить,
як гострий зуб,
І де над каменем росте високостанний дуб».
Нанана далі в степ іде, всіх звірів обійшла,
І мова всіх одна була. Нарешті спроквола
Зринає дуб із-за горба. Ось камінь край води
Біліє гострим щолопком. Нанана йде туди.

Прийшла – а там великий слон з надламаним
іклом
Стоїть, мов пагорок живий, виляючи хвостом.
Нанана каже:

«Батьку мій, чи ти не мав вістей,
Де велет-слон з одним іклом,
що з'їв моїх дітей?»

Озався неохоче слон: «Не чув я; далі йди.
Шукай, де самотній дуб і камінь край води».
Тоді Нанана: «Не дури! Ти сам – той підлий
кат,

Гультай, бродяга світовий, що з'їв моїх
дівчат.

Ягнятка милі! Я для вас пройшла степи
й гаї...»

Розгнівався великий слон та й проковтнув її.
Тепер спокій! Куняй собі в тіні лапятих віт...

Прийшла вдова в слонів живіт,
а там великий світ!
Блищить вода, цвітуть сади, красуються ліси,
Багато скель, багато сіл, худоба, люди, пси;
Коза на прискалку стоїть, леліє ковила;
Тут птах зривається з кущів,
як золота стріла,
Там райдуга встає з-за гір на дивоглядь очам.
Своїх дівчат маленьких теж
Нанана бачить там.

Прийшла, дала їм молока.

«Ну що, ну як у вас?»

«Недобре, мати, голод, сум,

та ми спимо весь час».

«Які ви дивні та чудні! –

Нанана їм на те. –

Адже ж у звіра м'ясо є, чому ж ви не їсте?»

Ага, прийшла й тобі біда, розбійнику старий!

Нанана накладає дров – і ось вогонь жаркий

Ярує, нишпорить, сичить,

мелькає між полін

І рветься вгору тут і там

за димом навздогін,

Вдова печінку у слона вирізує ножем

І настромляє на рожен, і смажить над вогнем.

І здивувались люди всі, що понивали там:
«Ого! Дивись: слона їдять!»

Зчинився гамір, гам,
Всі ріжуть, смажать та печуть... Забувши свій
полон,

Весілля, грища завели... Тоді великий слон
Сказав до почету свого: «Ой зле мені, ой зле,
Відколи з'їв я жінку ту, Нанану Боселе;
Як скорпійон, гніздиться біль у череві моїм!»
Відрік на те гіпопотам, що був тоді при нім:
«Владарю мій!

Не прогнівись, що правди не втаю:
Адже у тебе там людей – як цвіркоту
в гаю!»

І от минув великий час, і вмер владика-слон,
Щоб стати здобиччю гієн, шакалів та ворон.

Нанана каже:

«Ну, ходім! Прощай, лиха маро!» –
І розтяла його ножем, і вийняла ребро.

Виходять півні:

ку-ку-лук! погляньте-но, земля!

Бики виходять:

у-у-ум! яка краса – земля!

Виходять кози:

ме-ме-ме! – о радість, о земля!

І люди вийшли сміючись:

земля! земля! земля!

І всі раділи: і старий, і жінка, і маля.

Обдарували Боселе: хто дав отару кіз,

А хто овець, а хто биків, хто борошна привіз.

Додому з милими дітьми вернулась Боселе.

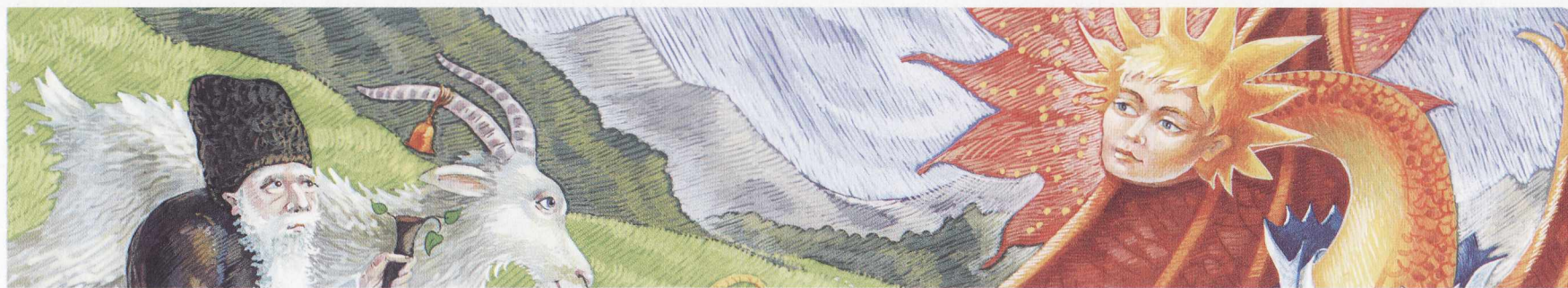
Лише ступила за поріг, устріч – дитя мале,

В долоні плеще: «Світе мій! Дівчатка чарівні!

А я ж казала, що вони, як кірочка, міцні!»

Сонцева помста
Східна легенда

Колись у давній давнині –

є в людях поговір –

Численні карлики жили серед Кавказьких гір,

Такі дрібні, що папороть здавалась їх очам

Високоверхим деревом з розложистим гіллям.

На неї лазили вони, стинали гілочки
І мудро будували з них хороші теремки.
І добре жити їм було. Розумні та сильні,
Вони уміли ставити огради кам'яні,
Стріляли з лука дичину, багато мали стад,
Удозвіль зерна й волокна.

Ні віхола, ні град
До них не відали тропи,
і невпокійний грім
Загонів хмарних
не збирав під небом їх ясним.
Дбайливе сонце день у день рівняло їм тепло.
І загорділо серце їх. І в лагідне чоло
Свого світила доброго наміривши стрілу,
Вони казали, сміючись: «За що йому хвалу
Ашуги⁵ наші віддають? У світлі чи в імлі,
Однаково здолиємо прожити на землі».

От сталося,
одного дня з-за височин гірських
Прозірчата колисочка залинула до них,
І, як рослинний пух, легка, у сонному лету
Поколихнула цвіт лучний і стала на цвіту.
Поглянули, а там лежить розкохане дитя;
На нім зірчата тканочка

ще й синє сповиття.

А очі темно-голубі, і золотим пушком,
Мов крайкою, обведена голівка над чолом.
Такого дива не було, відколи ясен-світ!
До нього цмокають, воно сміється на одвіт.
«Да там-то ж красне!» –

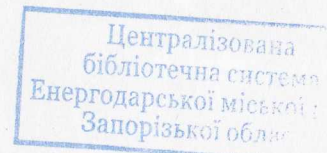
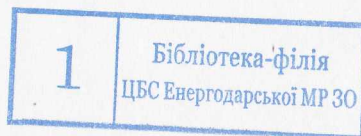
каже хтось, милуючись малям.

І ознаймили: «Немовля віщує радість нам.
Хто буде кривдити його,
хай знає: смерть за те!»

Минає час. Чудне дитя, немов з води, росте.
Іще до місяця сп'ялось ходити, а до двох
Увочевидь переросло щонайбуйніший мох.
А й не закропиться нічим,

крім меду та роси.

І виросло на юнака величної краси.

Та що по тім?

Якийсь чудний удався той юнак:
Скрізь нишпорить,

чогось глядить, не бавиться ніяк,
Все хмуриться замислено,

не любиться ні з ким,
І часто світлий зір його

темнить печалі дим.

Уже, на нього дивлячись, журилися діди:

«Коли б лишень од хлопчика
не скоїлось біди!»

Між ними був один горбань.

Чотири сотні літ
В його стуманених очах напівзатмили світ.

Тепер глядів він череди,
а здавна був герой.

От раз його на самоті питає хлопчик той:

«Ви, карлики, потужний рід.
Ні ворог, ні чума,

Ні дикий барс вам не страшні.

Скажіть, невже нема
Такої сили, що могла б поталувати^б й вас?»

«Нема ніде, – прошамкав дід, –
щоб я так кози пас!»

Але по намислі додав: «Хіба б таке було,
Щоб хуртовиною на нас бавовни намело,
І загорілася вона, то аж тоді, либонь,
Судилася б загибель нам:

пожер би нас вогонь!»

І тільки змовив ці слова недбалий лепетій,
Як там, де щойно був юнак, заюртувався змій,
І став на хвіст,

і вистромив загрозливий язик,
І, збивши бистрими крильми,
бурхнув угору й зник.

А де ж юнак?

Огледілись – і слід запав... Нема!
Великий страх поняв усіх!
Страхались не дарма.

Був день.

За муром кам'яним ходило стадо кіз.
Кругом, по горах та ярах,
дрімав одвічний ліс.

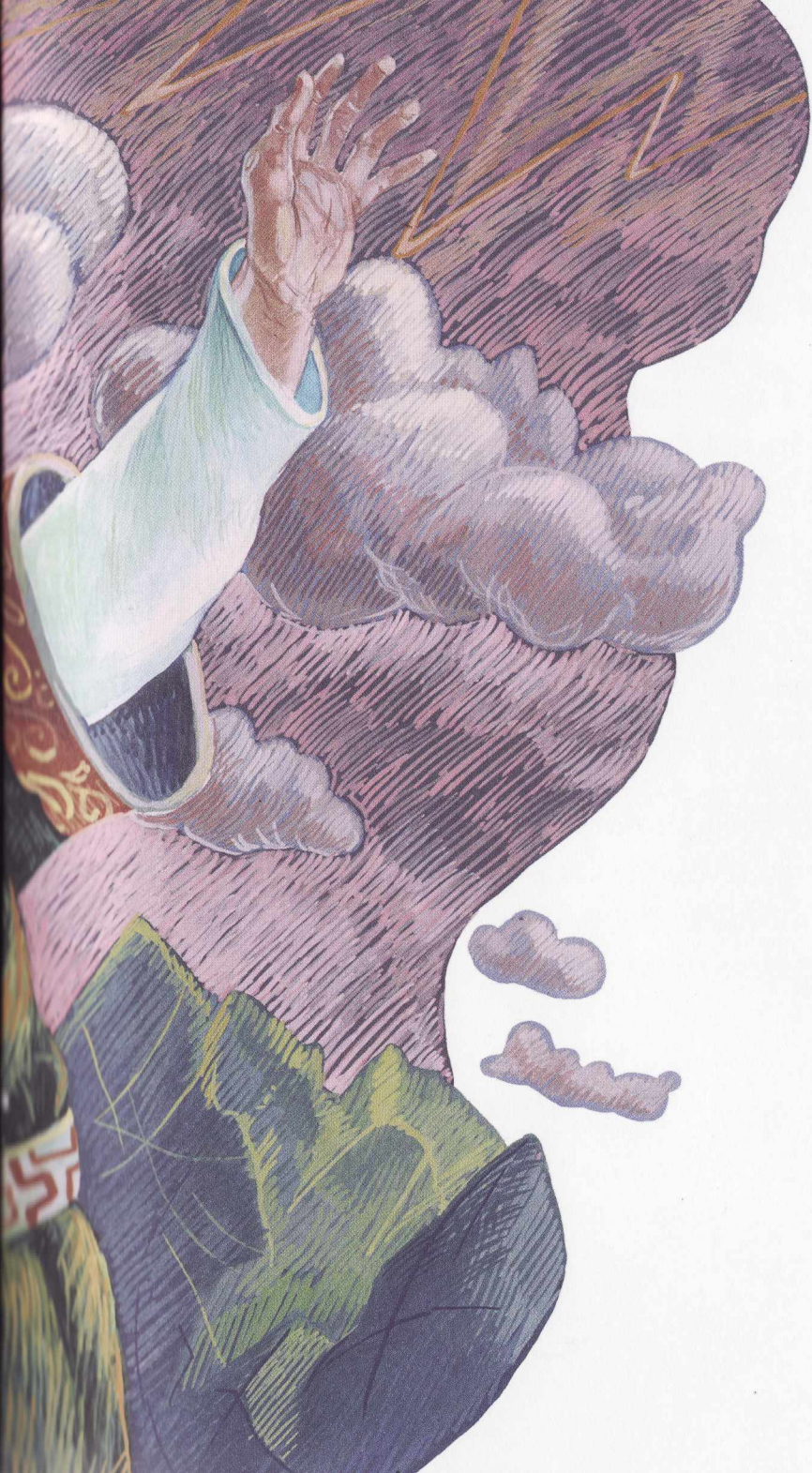
З кущів осотових

не міг зорястий знятись пух.

І раптом прикро заволав стурбований пастух:
«Біда! Загуба! Лишенько! Пропали ми навек!
Дак ось кого плекали ми!

Дак ось чому він зник!»

Усі метнулися на крик. «Чого ти? Де біда?»
«Сліпі! Не бачите?

В козла трясеться борода!»
«Дурний же ти!» – «Еге, дурний!

Це ж вітер, а у нас
Спредвіку вітер не гуляв!» –

і в сльози козопас.
Тоді проміння сонячне у жовтий дим лягло,
І з високості клаптями бавовни понесло.
Глухими міриадами летіли пластівні,
А їм услід тиснулися нові в височині.
Як туча, сутінь гуснула.

І потьмарився світ,
І вийшов з душної нори на охолоду кріт.
Тоді рвонуло борвієм⁷, і в омраку важкім,
Мов скелями привалений,

озвався зглуха грім.
І загули, й склонилися нагірні дерева,
І, вічна голосільниця, заплакала сова.
Гучніше грянуло.

Вогонь проскочив в темноті,
Упав, стаївся, вигулькнув і раптом золоті
Угору скинув омахи, мов жмутки злих гадюк,
Що намагались видертись з чиїхось
темних рук.

І загорілася земля,
і страшно зойкнув звір,
І затремтіла заграва на верховинах гір.
І в хруску дерева захряс крик розпачу:
«Пожар!»

І в воду кидався й тонув збезумлений товар⁸.
В огні кипів і косогір, і яр, і оболонь⁹,
І пташка, злинувши з вогню,
знов падала в огонь.

Орел, високо вибившись могучими крильми,
Один тужив, клеочучи, за милими дітьми,
І довго люте полум'я сичало і ревло,
Скарлючено вгризаючись у дерево й стебло.
І простяглась пустеля там,
де був квітучий сад,
Куди літав крадящий птах клювати виноград.
Пропали бідні карлики! Лиш мури кам'яні
Про необачне плем'я їх нагадують одні.

Сонітка
Казка

1.

Був дід, і баба, і синок їх милий,
Івасик був,
чорнявий хорошень¹⁰.
Він пас гусей, робив до лука стріли
Або кував зозулею з вишень.

Була й сестра в Івасика, Олена.
Та що ж?

Сестра не бавилася з ним:
Завжди понура, заздра, потаємна,
Вона не знала приязні ні з ким.

Вона в саду шальвії не плекала,
Не дбала ткати красних рушників;
Вона на крилах печі не писала
Ні сононок дрібних, ні павучків.

От сталося, як липа розцвілася
І в блиску кіс погасла сіножать,
Послала мати бистрого Івася
І з ним Оленку полуниць ірвать.

Зайшли вони в грабовий ліс глибоко.
Там рідко промінь прогортає тінь,
Там пугач світить вираченим оком,
Там жалами грозяться мох і тлінь.

І от прийшли на галяву велику,
Де в різномовнім плюскоті криниць
Цвіла долина;

                                дивляться – без ліку
Незайманих жаріє полуниць.

Івась що зірве ягоду, то в глечик;
Оленка ходить, ходить, забреде
У тінь та й спить.

                                А день не спить. То чечик¹¹
Чиргикне десь, то голуб загуде.

А раз було, що й грім рикнув неждано,
Погнало дощ – і райдуга звелась.
Та й знову тихо. Ось уже нерано;
Огледілась Оленка – спить Івась.

Забився в трави, підгорнув колінця,
Скукобився в маленький ковтюшок¹²;
Високий глек наповнено по вінця;
А що ж у неї? Жменя ягідок.

Це ж ввечері почнуть його хвалити!
І заздрість нудко серце їй тяжить...
Чому такий удатний він! Убити
Щасливого, убити, поки спить.

Ні оклику, ні голосу, ні стуку,
Ще й сонце захилилося кущем.
Метнулася, звела над сонним руку
І напруго ударила ножем.

Івасик бідний! Тільки стріпотіло
Плече йому. Убійниця притьмом
Копає діл, безодголосне тіло
Землею прикидає і піском.

Нема Івася! Глянула в долину:
Та що ж бо це? День гасне вочевидь;
Туман бреде... кошлату тягне спину,
І тьма встає, як збуджений ведмідь.

Мерщій на степ! Ні, гола ще могилка.
Пригнути гілку, обірвати лист..
Еге! Без вітру відсахнулась гілка,
Порснула вгору, аж зачувся свист.

На степ, на степ!

Без стежки, без дороги..
Еге! Услід зривається виття,
І зойк, і зик, і пазурі, і роги,
І крила б'ють... Злоблिवе сум'яття,

Як ураган, обняло ліс великий.
Що діяти? Як вимкнутися їй?
Ось доженуть... І чує голос дикий:
– А де ж Івва-івва-івасик твій?

Було над північ, як вона з-за хати,
Розпатлана, влетіла в батьків двір.
– А де ж Івасик? – заволала мати.
– Ой, звір загриз, ой, я ж не винна,
звір!

2.

Прийшла весна. Кругляві, як оладки,
Хмарки блукали в небі; цвіт жердель
Сади осяяв; грядка коло грядки
Чорніли по городах; журавель

Кричав високо. На гробку Івася,
Новітня гостя в лісі віковім,
Неплекана калина розрослася.
Лучилося, йшли чумаки у Крим,

І хтось із них нагледів при долині
Калини кущ та й вирізав собі
Сопілку з неї. «Буду на чужині,
Розрада буде чумаку в журбі».

Тоді її змережав вимисливо,
Приклав до уст і тихо, спокволя,
Став награвати. Там-то дивне диво!
Сопілка явно словом вимовля:

«Ой звільна, звільна, чумаченьку, грай,
Да не врази мого ти серця вкрай.
Мене сестра-завидниця згубила,
Ніж сонному у серденько встромила...»

Урвалась скарга. Вражене мовчання
Змінило пісню. Німував і ліс,
І чумаки. Лягала мла смеркання,
І смутно мгло пагілля беріз.

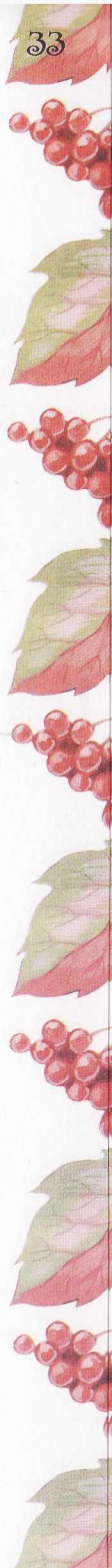
Один чумака промовив: «Їй-же Богу,
Відколи світ, такого не було».
На другий ранок рушили в дорогу.
І впало їм іти через село,

Де жив Оленчин батько.
У старого
І ночувати стали. Річ за річ –
Сказали про сопілочку. Прожогом,
Як нестяменна, кинулась на піч

Бліда Оленка. А старий мовляє:
«І віриться, і віри не пойму.
Ось дайте-но я сам заграю».
Грає.

А дудочка одказує йому:

«Помалу, батечку, помалу грай,
Да не врази мого ти серця вкрай.
Мене сестра-невірниця згубила,
Ніж сонному у серденько встромила».

Кінчив – і очі повняться сльозами,
А мати просить: «Дай же і мені».
Взяла, дихнула жовтими устами,
І знов квілять ті звуки жалібні:

«Поволі, матінко, поволі грай,
Да не врази мого ти серця вкрай,
Мене сестра-підступниця згубила,
Ніж сонному у серденько встромила».

Старий нахмурих брови кострубаті:
«Ну що ж? Нехай заграє і вона!»
Усі замовкли; тихо стало в хаті.

Тоді Оленка, біла як стіна,
Страхаючись, бере сопілку в руки,
До уст підносить, та бліді уста
Не слухають її – і рвуться звуки,
І трудно журний поспів вироста.

«Помалу-малу, душогубко, грай,
Да не врази мого ти серця вкрай,
Це ж ти мене, злочиннице, згубила,
Ніж сонному у серденько встромила,
Як ми по ягоди ходили в гай».

Оленка дудку кидає, долоню
Кладе на очі і стоїть німа.
«Бодай же ти була пропала, доню!
Бодай зайшла, де круча і строма».

Оплакали старі дитину любу –
Івасика – обмилися в сльозах,
А душогубку віддали на згубу,
І дикий кінь розніс її на прах.

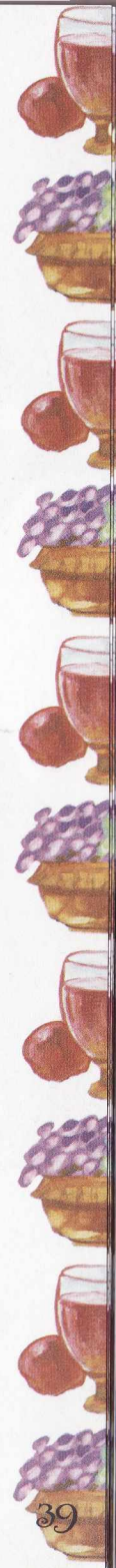

Чудесна тростка
Казка

Був собі парубок убогий
Та й пішов найматися в службу.
Коли зирк – чоловік устрічу.
«Хочеш, сину, наймися до мене!»
Хлопець каже: «Чому б не найнятись?
А яка у вас, діду, робота?»
«Та робота, сказати б, звичайна:
У незгасимій печі палити».
От прийшли вони в ліс великий,
Несказанно сильний і темний.
Тихо в лісі: ніщо не шеберхне¹³,
Ні білка скочить, ні хрусне хмизинка,
Ні комар-дударик не писне;
Лиш на галяві піч горбата,
Роздійнявши закурену пашу,
Так і паше вогнем та чадом,
Так і сапле – аж жежко¹⁴ дивитись!
Коло печі коні, як змії.
Тоді каже той дід до хлопця:
«Ось тобі коні – возити дрова.
Годуй їх попелом та вугіллям
Та пильнуй, щоб піч не погасла».
Так сказав і пропав, мов здимів.

Став той хлопець возити дрова,
Та ніяк не надасть, хоч розпадеться:
Тільки вкине, уже й немає.
Але раз йому кажуть коні:
«Ой да гірко ж їсти вугілля!
Ти вкosi нам зеленого зілля,
А як ми поїмо в охоту,
То й за тебе справим роботу».
Він послухав, вкосив їм сіна –
Дак то перше робив, аж слався,
Коло тої вогненної прірви,
А тепер собі повагом возить,
І спочине, і з люльки пакне,
А тим часом піч не вгасає.
От минув уже рік і місяць,
Коли щось як гуне по лісі,
Як чварахне, як брязне громом!
Гляне хлопець, а дід коло нього.
«Ось на тобі, – каже, – цю тростку.
На що загадаєш, чого захочеш, –
Помахнеш нею, твоє і буде».

Вийшов хлопець на степ широкий
Та й питає себе на думці:
«Чи не дався я одурити?»
Та, махнувши тросткою, каже:
«Нехай буде овець отара!»
Ще не змовив останнього слова,
А вже скрізь, куди оком скине,
Коливаються спини овечі.
Стугонить незліченний тупіт,
Заливає пагорки та долини.
Хлопець став, затремтів, як трепітка,
Ледве-ледве спромігся сказати:
«А тепер хай не буде нічого».
Лиш махнув – і не стало нічого,
Тільки мгліє далекий згірок
Та, літаючи, каня¹⁵ тужить.
От приходить хлопець додому,
Приносить багаті дарунки,
Та за тростку не каже ні слова:
Потаємне орудує нею.

Став він жити маєтно та пишно,
Став чубунитись¹⁶ та величатись,
Зажадав собі влади та панства,
Ото й каже колись до мами:
«Візьміть, нене, новеньке убрання,
Та підіть у цареві палати,
Та просіть молоду царівну,
Чи не піде за мене заміж».
Мати каже: «Мій сину милий!
Ти що собі в голову вкинув?
Та ж тобі царівна не рівня,
Не улюбить тебе, не вшанує,
До твого умислу не пристане,
Тільки віку тобі умалить,
Візьми собі, сину, селяночку,
Чепурушку, дбайливицю в хаті,
Оця тебе буде любити,
Біля тебе, як річенька, дзвеніти».
Угнівався син, відказує з серця:
«Добра рада – селючку взяти,
Неотесану довбню, гергепу,

Що не вміє ні сісти, ні встати,
Ані чемної речі зговорити!
Ідіть, мамо, сватайте царівну».
Мати зрядилась. Назула на ноги
Чобітки з зеленого сап'яну,
Тоді наділа плахту-синітку,
Поярковим поясом переп'ялась,
Узяла шовковий очіпок,
Поверх нього лляну намітку,
На плечі біленьку катанку,
Та й пішла до царського двору.
Приводять її до царівни.
Та на неї дивиться згорда:
«А чого вам, госпосю¹⁷, треба?»
«Так і так, – відказує жінка. –
Єсть у мене синок-сокільчик,
Да такий хорошень – не сказати!
Чорнобривий, ставний,
як кленочок.

Ще й до того багатий кріпко.
Чи підете заміж за нього?»

Відказала красуня царівна:
«Чому б не піти, як хороший?
Тільки знаєте що, бабусю:
Нехай син ваш поставить до завтра
Отакий двірок¹⁸, як у мене,
А тоді щоб од мене до нього
Золотий місток простелився,
А на тому містку, обабіч,
Коли будемо йти вінчатись,
Нехай яблуні процвітають,
А як станем вертатись додому,
Щоб і яблука вже поспіли.
Під мостом нехай море хлюпа,
А на морі кахає качка».
Вернулася мати додому.
«Ей, дитинко, не буде діла!
Там такого вона загадала,
Що ти і довіку не вдієш».

А син каже: «Дарма, не журіться».
От опівночі взяв ту тростку,
Помахнув – і все учинилось,
Як жадала собі царівна:
Став двірок такий, як у неї,
Або й кращий; прослався місточок,
Сам золотий, а поруччя срібне;
Пообабіч того місточка
Грають яблуні цвітом рожевим,
Під мостом хлюпощеться море,
І на морі кахкає качка.
Де взялися лакеї, карети,
Сів він вранці, поїхав до неї,
А вона вже жде його, плаче,
Що приходитьсь йти за нерівню.
Та проте нічого, звінчались.

От живуть вони місяць і другий.
Він кохає її, милує,
Да так-то вже хорошенько водить!
А вона умишляє лихо.
Почала пригортатись до нього,
Щоб сказав їй, чим він чаклує.
Він сміється: «Покинь ці речі:
Мене лестками не підійдеш».
Та вона, мов куночка тая,
Коло нього в'ється, голубить,
Припадає, ластиться, просить
То любощами, то словами, –
Не устояв він і признався.
«Оцією тросткою», – каже.
От вона і викрала тростку.
Вийшла в двір, помахнула нею
Ще й промовила люте слово:
«Заклинаю да й проклиною,
Нехай зйдуть із блиску-світу
І двірок, і сад коло нього,
А мій чоловік осоружний
Хай загине повільною смертю,
Замурований в стовп камінний!»
Як сказала, то так і сталось.

Зникло все, лиш бур'ян зостався,
Дике поле, земля саморосла¹⁹
Та мурований стовп над нею,
А в стовпу, наче кіл у горожі,
Непорушно стоїть хазяїн –
Ледве видно вуста та очі.
Стоїть він та кається гірко:
«Язиче, язиче! Лихо тебе миче!
Як прийшло махом, так пішло прахом».
Тоді сіла царівна в карету
Та й поїхала знов до батька,
А з маєтку її чоловіка
Тільки кіт лишився та коник.
Кіт негайно югнув по сусідах,
Де хліба накрав, а де м'яса,
Доліз до хазяїна, каже:
«Не журіться, я й ще добуду».
А той крізь сльози:
«Мій котику вірний!
Ти достань мені тую тростку,
Що я нею владав на волі,
От тоді в мене хвалений будеш».
Кіт відказує: «Лиш не плачте. –

49

Перебіг до коня та й каже:
– Їдьмо, коню, в царівнине царство
Чудесної тростки добувати,
Із стовпа хазяїна визволяти!»
Бистрий кіт – та й кінь не плохута²⁰:
Так і кинувся: «Гайда! Їдьмо!»
Кіт йому зараз плиг на спину,
Та й помчали – не можна швидше!
Як прискочили в друге царство,
Кіт давай там мишей давити.
Давить поспіль, усіх без розбору,
Аж набрів на їхнього князя.
Той благає: «Котику-брате,
Бери що хочеш, даруй душею!»
Кіт і каже: «Добудь мені тростку
Із рук царівни, то будеш жити,
А як ні – погублю з потомком!»
Тоді мишачий князь як свисне!
Пригромило мишей, мов війська,
Сунуть плавом, що ніде й ступити.
Стали гризти в палатах мури,
І ось наймудріше мишатко
Пролізло в покій до царівни.

У покої високо й чисто;
Посередині ліжко кедрове,
А на ліжку під синім атласом
Тихо спить молода царівна,
А ту тросточку в рот поклала.
Як угледіла теє миша,
Зараз нишком підкралась до рота,
Устромила їй хвостика в ніздрі
Та й ну лоскотати злегенька!
То царівна як чхне спросоння –
Так і випала тростка з рота.
Миша за неї та хода звідти.
Оддала свою здобич котові,
Кіт – на коника, та й помчали.
Як примчали в своє посілля,
Кіт поліз по стовпові, глянув,
А хазяїн ледве що дише.

Кіт оддав йому тростку.

Узяв він,

Помахнув нею, мовив тихо:

«Нехай буде усе як перше –

І двірок, і сад коло нього,

А цей стовп розсиплеться в порох,

А царівна стане край мене».

Як сказав він, так і вчинилось:

Стовп розсипався, в'язень вийшов,

Коли зирк – аж тут і царівна.

«А, голубко, то так ти дієш?

Ну, не доки²¹ мені терпіти!»

І звелів її кинути в прірву.

Сам узяв собі іншу дружину.

Жили вони довго й щасливо,

І той кіт коло них, і коник.

Аж доспіло три яблука красних:

Одне мені, друге теж мені,

Третє тому, хто збаяв казку.

Казі
Казка

Був дід і баба, і синів троє –
Два розумних, а третій дурень.
Як були при малім достатку,
То старший син каже до мами:
«Піду я, нене, та десь наймуся».
Спорядили його, пішов він.
Іде та й іде, коли дід назустріч –
Сам коротун, сміхотливі очі.
«Куди ти, парубче, чимчикуєш?»
– Та ось іду, чи не стану в службу.
Дід примружив веселі очі:
«Хочеш вівці у мене пасти?
Я тебе кривдити не буду».
Слово за слово – поєднались.
От дає йому дід отару,
Дає мотузку й малу торбинку,
«Гляди, – каже, – напаси вівці,
І трави нарви, нав'яжи у в'язку,
І піску набери в торбинку».
То старший син добре дбає,
Всю роботу гаразд справляє,
Коли почав завертати вівці,
А вони через річку та врозтіч!

Що тут діяти? Він вернувся.
Дід стоїть у дворі коло брами.
«Ну як, – питає, – справив роботу?»
Той каже: «Та все б гаразд, дідуню,
Тільки вівці умкнули за річку».
Дід засміявся: «Ну, нічого.
Ось на тобі, сину, цей стільчик,
Будеш мати всього доволі.
Та гляди: поки дійдеш додому,
Не кажи: «стільчику, розчинися!»
Хлопець стільчик узяв, подався.
Іде та й іде, аж ось і вечір.
Хлопець зайшов на ближній хутір
Та й став у господаря на ніч.
Приймають його, до столу кличуть.
Він господаря умовляє:
«Прошу вас, дядечку, милим словом,
Не кажіть: «стільчику, розчинися!»
Стало опівночі, всі поснули;
Дядько нишком: «стільчику,
розчинися!»

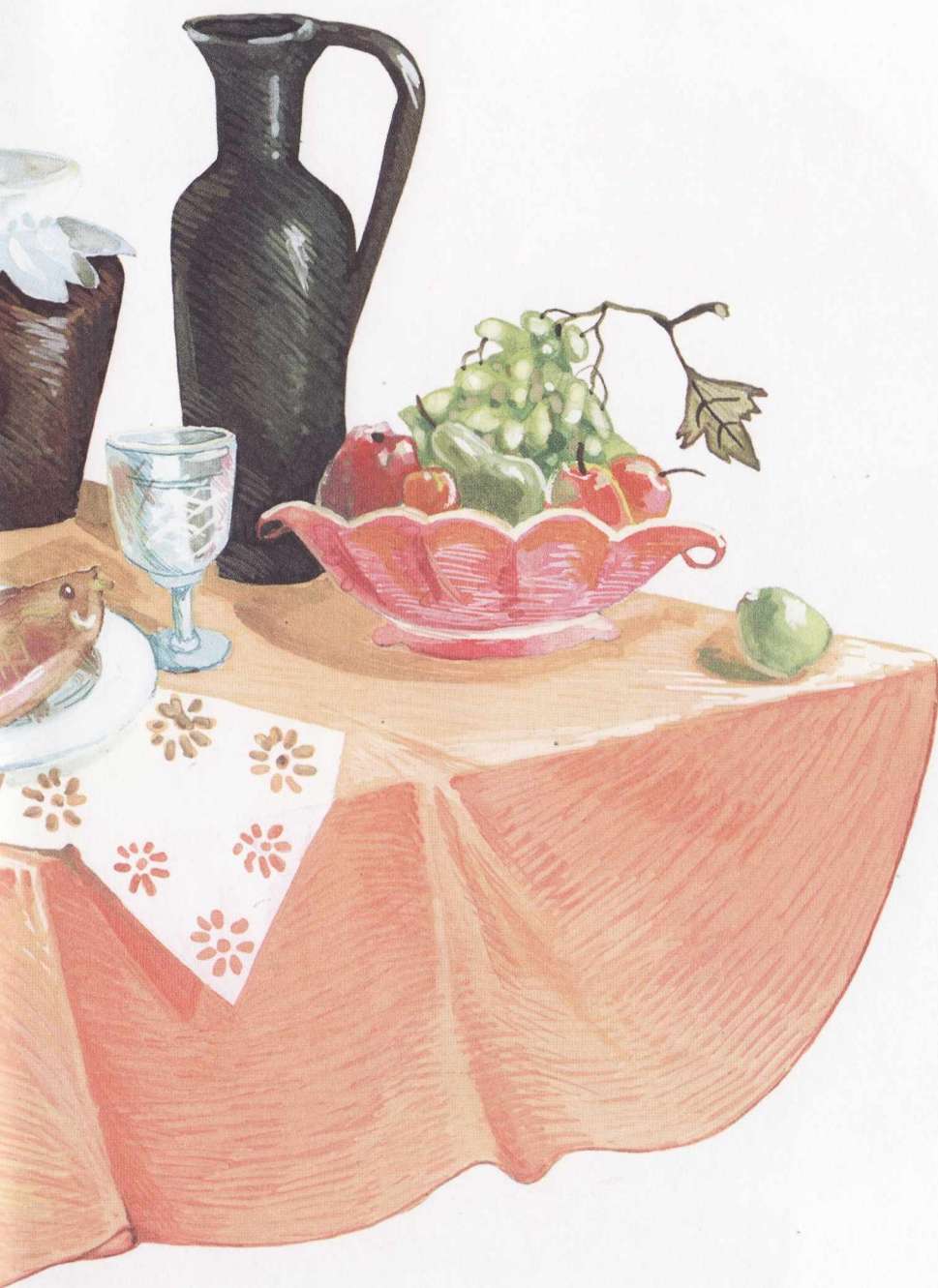

Де не взяли усякі наїдки,
Меди, вина, солодкі напої,
Коло них чарочки кришталеві,
Ще й тарілки з порцеляни,
Ще й серветки, вишивані шовком.
Дядько стільчик сховав у комору,
На те місце приніс такий самий.
Рано-вранці, чуть зазоріло,
Зібрався хлопець, іде додому,
Приходить, гукає з порогу:
«А хутчій, матінко, добре дбайте,
Тесові столи застеляйте,
Будемо пити меди та пиво,
Ось погляньте, яке в мене диво».
Та й крикнув: «стільчику, розчинися!»
Марне слово – нема нічого.
Він удруге – і знов нічого.

Гірко заплакав бідний хлопець.
Небагато часу минуло,
І другий брат проситься в службу.
Зрядили його, пішов він,
Аж той самий дідок устрічу,
Окоренкуватий коротунчик.
«Хочеш вівці у мене пасти?»

Слово за слово – поєднались.
От дає йому дід отару,
І бичівку й малу торбинку:
Так і так мені маєш зробити.
Він трави нарвав, нав'язав у в'язку,
І піску набрав у торбинку,
Коли почав завертати вівці –
А вони через річку, та врозтіч.
Що робити в такій пригоді?
Він вернувся, сказав старому.
Дід сміється. «Ну добре, – каже, –
Ось візьми баранчика за службу,
Будеш мати без ліку грошей.
Та гляди, поки дійдеш додому,
Не кажи: «баранчику, струснися!».
Той узяв баранчика, подався.
Аж прийшов на той самий хутір.
Приймають його, до столу кличуть.
Він господаря умовляє:
«Прошу вас, дядечку, милим словом,
Не кажіть: «баранчику, струснися!».
Стало опівночі, всі поснули,
Дядько каже: «баранчику,
струснися!»

Як струснувся тоді баранчик,
Так і брязнули гроші з нього:
Биті таляри, карбованці, дукати,
І як жар золоті червінці,
І примерклого срібла гривні.
Дядько сховав баранчика в сінях,
На те місце другого поставив.
Рано-вранці, чуть зазоріло,
Зібрався хлопець, іде додому,
Приходить, гукає з порогу:
«Гей, стелить та стелить рядна, нене,
Подивіться, що за диво в мене».
Та тоді: «баранчику, струснися!».
Марне слово, нема нічого.
Він удруге – і знов нічого.
Гірко заплакав бідний хлопець.

Скоро й третій син проситься
в службу.

Мати каже: «Де тобі братись!
Як розумних братів одурили,
То тебе й поготів налігають».
Та він одне: «Пустіть мене, мамо!»
Не дає й промітої години.
Спорядили його, пішов він.

Коли знов той дідусь назустріч,
Окоренкуватий коротунчик:
«Хочеш у мене вівці пасти?»
Молодший брат довго не думав,
І ряду не брав, каже: «згода».
От у небі гуляють хмарки,
На долині пасуться вівці.
«Гей, пасись да пасись, овечко!
Уже ж бо і вечір недалечко.
Як западе сонце за хмару,
Пожену вас усі в кошару».
Тільки став завертати ягничку,
Вся отара шубовсть у річку!
От тоді догадався дурень:
Як розбігся, то так і скочив
На найстаршого барана в отарі.
Сидить собі, грає на сопілці,
За ним ідуть додому всі вівці.
«Нате, діду, справився добре!»
«Ну, спасибі, візьми цей кийочок
Та гляди: поки дійдеш додому,
Не здумай казати: «бий, кию!».
Дурень узяв кийочок, подався.
Заходить і він на той хутір,
Де ночували старші хлопці.

Приймають його, до столу просять,
Він господаря умовляє:
«Прошу вас, дядечку, мило та красно,
Учиніть мені таку ласку,
Не кажіть да не кажіть: «бий, кию!».
Повечеряли, полягали ;
Дурень щільно укрився кожухом,
А сам дірку продер та й пильнує.
Опівночі дядько: «бий, кию!»
Як почне його кий окладати,
Б'є наосліп, мов градом сипле,
Не дає і очей захилити.
Дурень дивиться й примовляє:
«Віддай, дядьку, усе, що загарбав!»
Бачить дядько: загибель та й годі,
Улелекає кий до смерті.
Віддав хлопцеві все, що загарбав.
Іде дурень веселий додому,
Ще здаля гукає, з порогу:
«Та гей, братіки, добре дбайте,
Тесові столи застеляйте,
Будемо пити та ще й гуляти,
Срібла-злата неміряно мати».

От почали вони багатіти.
Пішла про них поголоска всюди,
Та й дійшла до вельможного вуха,
На ці речі пани жаденні.
Приходить пан, улесливо просить:
«Та будьте чемні, та не відмовте,
Позичте на час, на весілля,
Вашого баранчика та стільчик».
Брати думають: «Чом не дати?
Не щодня ж і весілля буває».
Минає місяць, минає другий,
Пан давно відгуляв весілля,
А позиченого не вертає.
Старший брат зібрався та й каже:
«Піду я правити наш заробіток».
Приходить у панські покої,
А там панства, як цвіркоту в лузі,
Да такі опасисті да тилаті,
Усі в бархаті та єдвабі²².
Хлопець ледве здобувся на слово:
«Так і так, пане, віддайте, будь ласка,
Нашого баранчика та стільчик».

Як роззлоститься пан вельможний,
Як розпіриться, розкричиться:
«Що за стільчик? Який баранчик?
Нуте, слуги, візьміть зухвальця,
Відчухрайте його канчуками».
Відчухрали, прийшов він, плаче.
Збирається середущий хлопець.
«Піду ще й я, може зволять оддати».
Так що ж? Тільки лиха здобувся –
І його нагаєм відшмагали.
Тоді дурень: «Піду і я, мамо».
Мати каже: «Куди тобі братись!
А проте іди, коли хочеш».
Узяв він кия, приходить до пана.
Та де там! Пан і не глянув,
Лиш гукне на свої посіпаки:
«А візьміть-но, вчиніть йому хлосту!»
Тоді дурень: «Е ні, стривай, пане!
Неподобні речі умишляєш.
Ану, кию, бий пана і пані,
Нехай власне добро споживають,
На чуже руки не поривають».

Як почав їх кий обкладати,
Б'є наосліп, мов градом сипле,
Не дає і очей захилити.
Бачить пан: не виходить діло,
Уколошкає кий до смерті.
Велить він слугам оддати винне,
Ще й свого багатства додати.
Дурень веселий вернувся додому.
Стали вони безклопітно жити,
У великім добрі пробувати.
І я в них служив. На відході
Дали мені коника з воску
І возика з гречаної соломи,
Їхав я через дванадцять ланів,
Пробився через дванадцять вогнів,
І той віз згорів і коник розтав,
А я ось тут перед вами став.

Словничок

- ¹ Зулуси (зулу, амазулу) – один із народів корінного населення Африки (Південно-Африканська Республіка, провінція Наталь, а також Мозамбик, Свазіленд, Зімбабве тощо).
- ² Вітролом – хмиз.
- ³ Щохотя – що заманеться, що завгодно.
- ⁴ Здобичники – розбійники.
- ⁵ Ашуг – народний поет-імпровізатор у деяких кавказьких та сусідніх з ними народів.
- ⁶ Поталувати – дати на поталу, понищити.
- ⁷ Борвій – великий вітер, буря.
- ⁸ Товар – худоба, свійські тварини.
- ⁹ Оболонь – низинні заливні (заплавні) луки.
- ¹⁰ Хорошень – красень.
- ¹¹ Чечик – чечітка, невеличкий співучий птах родини в'юркових.
- ¹² Ковтюшок – жмут волосся чи вовни, що звалялися; в переносному значенні – щось щільно стулене, зібгане.
- ¹³ Шеберхнути – шелеснути.
- ¹⁴ Жежко – гаряче, жарко.
- ¹⁵ Каня – хижий птах родини яструбових, польовий шуліка.
- ¹⁶ Чубунитись – пишатися, величатися.
- ¹⁷ Госпосю – пані, господине (пестливе, улесливе звертання).
- ¹⁸ Двірок – палац.
- ¹⁹ Земля саморосла – незаймана, необроблена земля, цілина.
- ²⁰ Плохута – людина несміливої вдачі, невдаха.
- ²¹ Не доки – не завжди, не постійно.
- ²² Єдваб – шовк.

Казкар із сумними очима

Як перед війною, так і по війні в житлах, установах, а також на вулицях можна було бачити й чути радіорепродуктори. Одні звалися в побуті «тарілками», бо були круглі й чорні; інші скидалися на таку собі квітку дзвіночка, тільки дуже масивну й тьмяно-металеву. І звідти часто лунала наступальна й переможна пісня: «Мы рождены, чтоб сказку сделать былью!..»

Утім, навряд чи всім такі наміри були до вподоби. Принаймні немолодого вже поета, що мешкав до війни в Харкові, вони таки напевно не тішили анітрохи. Він, навпаки, волів би, щоб казки в житті було більше, плекав і захищав її, веселкову жар-птицю, й радів, коли натрапляв на її сліди чи знаходив племенисту пір'їнку. Дні віддавав редакційній роботі заради насущного хліба, зате ж уночі записував уже виношені в серці поезії та запитував у чорнильниці-«невиливайки»:

*Порцеляновий човнику мій,
Чи поплинемо нині?..*

Ті нічні подорожі дарували радість творчості й «розцвіти милої казки», винагороджуючи за все: за самотність, злидні, втрату близьких людей, за відчуття безчасся чи своєї невчасності в несуглобній йому добі. Безвихідь давала себе знати саме в такий спосіб: «...І забув я творити казку» (вірш 1932 року «Коли ти була зо мною...»); «світлющий», «казковий шелест» не міг пробитися крізь безбарвну буденність:

*...Та все навколо знайоме,
І глузливо шепоче тьма:
Ти йдеш не в казку – додому,
А казки... казки нема.*

І все ж цей чоловік, що звався Володимир Свідзінський, мав якусь стоїчну затятість, коли йшлося про поезію, – а синонімом і «знаком» поезії була для нього, як бачимо, казка. У нього і вітерець оповідає казки – аж поки не вщухне з настанням вечора:

*Наближає смеркання,
Мовкне вітер-казкар..
Холодок зов'явання
Обіймає бульвар..*

Для нього немає справи кращої й важливішої, як прочитати донечці казку перед сном (вірш 1932 року «Маятник натовмився...») чи написати вірша на її малюнок. Вони собі удвох не тільки маленька родина, а й друзі, спільники, змовники, у них свої таємниці. Тож нітрохи не дивно, що в циклі

поезій початку 30-х років «Зрада» є твір «від імені» доньки: «Ти ляж та й засни собі, тату...». Дитя тут будує іграшкову хатку, де сподівається сховати батька від усякого лиха. Тобто – ще питання, хто ким насправді опікується, хто кого береже й захищає...

Цей поет володів рідкісною здатністю зберігати неушкоджену пам'ять про власне дитинство – десь у зачаєному куточку свого єства все ж залишатися «дітваком», як сказав би ще один такий поет – Богдан-Ігор Антонич. Казково звучать у Свідзінського сновізіїні мандри в оберненому часі – подорожі в дитинство.

*...Коли раптом високо в гілках
Стрепенеться на груші птах,
Пломенисте посиплеться пір'я,
І освітить і сад, і подвір'я,
І всі, кого ти любив,
З ким радість дитинства ділив,
Тобі молодо вийдуть устріч,
Ти милих побачиш увіч,
І буде весела їх річ...*

«Коли пізній бродяга-трамвай...», 1939

На казку оберталася в нього і суперечка з добою: те, про що не можна було сказати, несила й змовчати. Чи не першим в українській літературі 30-х років ХХ століття він заговорив про нову духовну неволю, про безвихідь несвободи особистості в тоталітарному суспільстві. Але як він це зробив! Як невимушено, граційно, з яким сумовитим усміхом оповів цю казочку про засмученого китайця з вудкою, чию печаль намагався розрадити дельфін.

*...– Ну як же не треба смутку!
Мій кораблик такий пасматий,
Сам я юний, тоненькі вуса,
Ще й червоні на мені шати.
А поглянь же ти – я невірний
І з такою вродою пишною
Примальований до фаянсу
Чиєюсь рукою зловтішною!*

«Вибігає на море човен...», 1931

Чаклуни, чарівники, різні таємничі істоти живуть у його поезіях привільно, бо це їхнє питоме середовище. Зрештою, останні в його житті поезії так знаменно й промовисто все це засвідчили... Одна й починається казково: «На три зорі у чисте поле...», а друга, про яку навіть не можна сказати з певністю, чи автор її завершив, так і зветься – «Казочка».

*Щось я таке забув,
І як би його згадати?
Був собі... Хлопчик був...
І вмів той хлопчик літати...*

У його збірці «Поезії» 1940 року (третя й остання прижиттєва книжка, наступного року поет загинув) є вірш, у якому поєдналися солодкий спогад, невмируще сподівання, готовність до радісного дива – адже ж це лише «Передмова до казки»!

*Пухнаті лапки, віяла, колосся,
Поламаний вітрами очерет,
Кубло змії, русалчине волосся
На синім склі писав мороз-поет;*

*І вечір був, і радісна утома,
І муркання дрімливого кота,
І біля грубки золота солома,
А у печі пожежа золота;*

*І ум втрачав свою звичайну владу
Над дійсністю, і видава чудні,
Як літні хмари із-за зелен-саду,
Зринаючи, являлися мені.*

1938

І то справді була передмова: невдовзі поет написав одну по одній усі ті п'ять казок, що вміщені в нашому виданні. Всі вони, крім «Сонцевої помсти», були друковані в тогочасних журналах, а потім на цілі десятиліття несправедливо забуті разом зі своїм автором... Сюжети одних – «Сопіллка», «Чудесна тростка» – знайомі всім нам, і навіть годі сказати, коли ми їх уперше почули. Інша – «Кий» – нагадує одразу кілька здавна знайомих казок, та водночас далєбі не повторює жодну з них. Натомість ще інші – «Нанана Боселе», «Сонцева помста» – вражають своєю екзотичністю, хоча водночас також мають карб тисячолітньої традиції казкотворчості. Автор чувся в тій стихії достеменно як риба у воді: любив, знав, відчував до тонкощів, відомих лише фахівцям. І навіть перевершив їх: адже й вони не можуть тепер назвати джерела цих екзотичних сюжетів. Певна річ, є тут відомі мотиви, впізнавані сюжетні ходи, і все відбувається за тими ж таки неписаними, але непорушними законами казки, – та все разом, як і у випадку «Кия», творить казку цілком оригінальну й навіть унікальну. Найдивовижніше, що цією унікальністю тут позначені й ті здавна знайомі нам казки, «Сопіллка» та «Чудесна тростка»: у переказі незрівнянного майстра слова вони набувають первозданної свіжості, ніби їх теж торкнулася «чудесна тростка» чарівника.

«Сопіллка» (інша назва першотвору – «Казка про калинову сопіллку»), якщо взяти лише найближчу до нас частину її історії, від публікації фольклорного варіанту в «Записках о Южной Руси» 1857 року до однойменної повісті-казки Оксани Забужко – широко побутувала на українських теренах, обернувшись у сучасної письменниці на «жіночу версію трагедії Каїна й Авеля»: у тому варіанті головні дійові особи – сестри, не сестра і брат, як у інших записах, як у Свідзінського. А втім, для фольклорного твору не лише ця варіативність характерна, а й здатність крити за позірною простотою казкової «історії» приховані смисли, а отже надаватися до різних прочитань та тлумачень. Наприклад, академік Сергій

Єфремов, чиє ім'я теж надовго підпало під заборону, у своїй знаменитій, а потім забороненій «Історії українського письменства» говорить саме про цю казку як образну аналогію самої долі національної літератури під імперським тиском: «Голосно, на весь світ, промовила тиха сопілка та про злочинство, в дикій пущі заподіяне. За таку сопілку й стало нам наше письменство. Коли український народ циркулярами викреслено було з списку живих націй, коли над ним у диких пущах нашого лихоліття роблено убійчі заходи, а він через несвідомість свою навіть голосу проти цього не подавав – тоді приходять письменство і перед усім світом промовляє-свідчить про свій народ:

*Мене сестриця з світу згубила,
Ніж у серденько та й устромила...»*

Зрештою, це не завадить нікому сприймати казку, власне, як казку: про діда й бабу та про їхніх діточок. Так, є тут суворі прадавні міфологеми, – тому, напевно, що містять нескасовні моральні заповіді, у свій спосіб нагадують про одвічну боротьбу добра і зла. Але ж без цього взагалі не буває казки, в цьому її призначення й сенс, і вся лінія поведінки казкового героя підпорядкована саме моральним законам. Щоправда, іноді ця підпорядкованість виявляє себе не прямо, а навіть і від зворотного: от як у тій же «Сопілці». І далєбі не дарма казка притаманна практично всім фольклорним системам; більше того: у фольклорі віддалених між собою народів є спільні або вельми подібні казкові сюжети, а окремі з них побутують мало не повсюдно, так що не варто братися доводити, що ось такий-то сюжет «наш, а не ваш»! Краще поміркувати над самою загадкою цієї спільності та над пропонованими в різний час поясненнями: брати Грімм, наприклад, вважали цю подібність казок різних етносів наслідком спільного індоєвропейського походження, а інші вчені – спільними для різних народів особливостями людської природи...

Казки Володимира Свідзінського – взірцеві приклади літературної казки, що розвинулася на ґрунті казки фольклорної: він як ювелір ретельно шліфує та огранює ці коштовні діаманти, прагнучи зберегти їхню неповторність і водночас надати їм нового життя, вже в системі красного письменства. Демонструє при цьому всю повноту можливостей літературної казки, від віршованого переказу одного з варіантів, як у «Сопілці» та «Чудесній тростці», до віртуозної контамінації (поєднання) мотивів, як у казці «Кий», а також «вищого пілотажу»: творення цілком оригінальних казок на основі опанованої природи самого жанру. Мав-бо видатних попередників: Г.-Х. Андерсена, В. Гауфа, Е.-Т. А. Гофмана, а в українській літературі передовсім Івана Франка («Лис Микита», «Абу-Касимові капці», «Коли ще звірі говорили» тощо).

Так само, як у своїй незрівнянній ліриці, як у царині поетичного перекладу, в казках Володимир Свідзінський неспростовно засвідчує, що він – Майстер. Пластика, чистота ліній та барв, безпомильна природність інтонації, чітко й лаконічно окреслені характери, час від часу зблиски тонкого гумору – таким є достоту чарівний світ, у який запрошує ця книжка.

Елеонора Соловей

Зміст

Нанана Боселе	3
Сонцева помста.	13
Сопілка.	25
Чудесна тростка.	37
Кий	53
Словничок	66
Казкар із сумними очима (післямова)	67

Літературно-художнє видання

Володимир Свідзінський
Чудесна тростка

Казки

Для дітей молодшого та середнього шкільного віку

Головний редактор *Олена Мовчан*
Відповідальний редактор *Леся Іванчук*
Випусковий редактор *Іван Андрусяк*
Технічний редактор *Олександр Гончар*
Коректор *Леся Іванчук*
Дизайн і комп'ютерна верстка *Надії Іщенко*

Підписано до друку 11.02.2011
Формат. 70*108/12 Папір офсетний.
Гарнітура Segoe UI. Ум.-друк. арк. 8,4.
Друк офсетний. Наклад пр. 2000 пр.
Зам. № 10-2307К

ТОВ «Видавництво «Грані-Т»
вул. Бориса Гмирі, 2, офіс 10, м. Київ, 02140, Україна
Тел./факс: +38 (044) 200-12-57 (58, 59) 227-80-43, 353-60-69
Відділ збуту: +38 (044) 209-16-42, 592-28-27
office@grani-t.info
www.grani-t.com.ua

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК №3276 від 10.09.2008.

Віддруковано у ТОВ «Новий друк»
вул. Магнітогорська, 1,
м. Київ, 02660, Україна
тел. +38 (044) 451-48-03

